

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Kolozsvári Közlöny” megjelenik minden vasárnap és csütörtökön reggel.

Szerkesztési stábilás:
piaz-sor, Dietrich-ház 27 sz. a hová a lapot illető kuldemények, u. m. dolgozatok, hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyomtatványok példái, a reklamátiós utasítandók, Bermetellen leveleket csak renitandók, dolgozóitársainktól fogadunk el. Közre nem bocsátható kó leményeket nem teszünk felre, hanem elégetjük.

A „Kolozsvári Közlöny”-re előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál, Kolozsvárt Stein János ur középüztel könyvkereskedésében, hová a posta által küldendő pénzes levelek is címezendők. Előfizetési ár postai szétküldéssel vagy házhoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr., fél évre 5 ft., egész évre 10 ft. p. p.

Hirdetések:
negyszer hasábozott sorát 4 ezüst krajczárért, irodalmiakét 2 krajczárért közöljük.

123

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

IV.

- 83.) Száva Antal ur és testvérei 5 f. p. p. évenként tíz évig.
- 84.) Száva Zachariás ur 5 „ „
- 85.) Dávid Elek ur 5 „ „
- 86.) Sprent Pál ur 5 „ „
- 87.) Takács János kolozsvári tanár ur 5 „ „
- 88.) Ince Dániel ur 5 „ „
- 89.) Gáman Zs. gmond ur 5 „ „
- 90.) Fekete Mihály ur 5 „ „
- 91.) Kócsi Károly ur 5 „ „
- 92.) Sirkány Ferencz ur 5 „ „
- 93.) ifj. Tauffer Ferencz ur 5 „ „
- 94.) Komlósy Mátyás ur 5 „ „
- 95.) Kremer Ferencz ur 5 „ „
- 96.) Böhm Mihály ur 5 „ „
- 97.) Horváth Dóme ur Magyarországról, Katona historiáját 54 kötetben.
- 98.) Schütz József ur három darab becses történelmi régiséget.
- 99.) Nemes János nyugalm. fő bányamérnök ur 40 dr. könyvet. 1 atlaszt, 2 dr. római 1 dr. e kori megelőző ezüst érmet, több pár darabból álló Erdély különböző vidékein szedett geognosiai és mineralogiai gyűjteményt, 1 a természet titkos működését tanúsító fadarabot.
- 100.) id. gróf Karacsay Sándor a francia háboruban egy magyar huszár által elejtett lovas karabélyosnak (Carabiniere a cheval) mellvértét és sisakját.

Nyomor.

II.

Mondjátok meg, hány földbirtokosi (hajdoni földes uri) új lakot láttatok faluinkban felépülni 1849 után, nem egyes kigazításokat, nem helyrehozását a szétduzt romoknak, hanem egész lakot—alapjából? Lehet, hogy mások tudnak; én egyetlen egyet se tudok.

Lehet-e a nyomornak, Erdély intelligens és a föld nagy részét bíró osztálya nyomorának ennél kiáltóbb jele!

Tudjuk már az 1856-dik év minden gazdasági természeit. Nem remény az többé, mit a magokat csálni szerető könyelműek magokkal vagy az uzsorás nyerszedésre kacsingató kupeczek velök előre elhitetni akarnak, hogy potom áron csalják ki kezeikből az ég áldását, az egy szomorú valóság!

Az ősz gabonatermelt tíz századdal, a törökbuza (tengeri) tizenöt századdal, a bor tíz századdal többet, mint tavaly. Nem vesztünk itt számításba egyes megfeszített új ipart, nem egyes föld darabokat, hanem az egész ország termését.

És tavaly ilyenkor volt a tisztabúza kis vékaja 6 ft. most 2 f. 30 kr. a kétszeresé 3 ft. 30 kr. most 1 ft. 40 kr. a törökbuza 2 ft. 30 kr. most 1 ft. a must erdélyi vedre 3 ft. 30 kr. most 2 ft. v. czédulában közép áron.

Számítsa ki bárki az arányt, mennyivel szegényebb most, mint tavaly ugyanazon föld tőke mellett, s e számításban el ne ámitassa magát a szénára nézve remélt drágulással, annak árát a marha ára fogja tavasz felé szabályozni. A marhának ára félnyit most, mint tavaly és lehet még olcsóbb is, ha birtokosának nem lesz, mivel teleltetni, el fogja igenis veszíteni úgy, a hogy kegyeskedendnek töle megvonni, de marhája számára a szénáért oly árt nem fizethet, mit az abból számított haszon nem ér fel.

Vessük össze gazdasági termékeink árát a testvér magyarországiakéval. Magyarország szintugy földmívelő ország, mint Erdély.

Ne menjünk e számításal tovább nyugotra, hol a gazdaság mind jobban fizeti magát, a műipari cikkek olcsóbbak. Magyarhon alföldén egy elvetett búza-szem tizenötöt ad, nálunk alig ötöt, s jelenleg is hol van oly alányomott ára a gazdasági cikkeknek Magyarországon, mint Erdélyben?

Mindenütt olcsóbbak a műipari cikkek, nálunk aczipőn és csizmán kezdve, fel a colonialis árukig árnyatlanul drágábbak;

pár női topánkáért 8 véka, pár férfi topánkáért 20 véka törökbuza árát adandod jobbaeska cipő készítőinknek.

A nemzetgazdaság körében minden ágak kapcsolatban vannak egymással, bármelyik osztály nyomora a végén súlyosztóleg hat a többire is; csak egyes kupeczek, kiknek vagyona, mint csepp a tengerben, oly jelentéktelenül enyészik el a közvagyonosság mérlegében, képesek azt saját érszenyők megtömésére kizsákmányolni. Alkalmat volt közelebbi napokban egy rőfös, egy vasár- és egy anyagi- s fűszerkereskedőt megkérdezni forgalmuk összegeiről a gazdasági cikkek alásülyedése után. És a singeskereskedő 40 ezer, a vas- és fűszerkereskedő 25 ezer vc. ftal árultak el kevesebbet az idén, mint tavaly.

Ezen alásülyedt állásában a gazdasági jövedelmeknek, midőn minden föld birtokos legalább felét jövedelmeinek egy rövid év alatt elvesztette, történik meg e mellett reá nézve a gazdaság harmadik forradalma is. Mult september 1-ső napján telék be az austria közönséges polgári törvények behozatalának harmadik éve és midőn ezen törvények a kamatok s hasonló követelések beperlésére három évi időmúlást rendeltek, egyszerre felzúdul minden hitelező és beperlő földesuraink közül mindazokat, kik adosok, tehát legnagyobb részüket, hátrálék kamatokért, s bolti contokból kerekedett adósságokért.

Magyarországon, midőn e három év eljött, az urbéri kárpótlási tőkének egy nagy része már a földesuraknak ki volt adva status kötelezvényekben és segíthettek azzal magukon. Ennélfogva a krízis sokkal kisebb vala, elanynyira, hogy ottani hírlapjaink méltónak se tarták e tárgyra kiterjeszkedni. Erdély szerencsétlen körülményei ugy hozák magokkal, hogy máig egyetlen földesúr se kaphatá még ki urbéri kárpótlási tőkéjét.

Nem ezekre, milliókra megy az összeg, mi a törvényszékeken Erdély földbirtokosai ellen jelenleg követeltetik és e destructiv erővel szemben, minő fen

tartó erőt állithatunk mi?

Talán a hitelezők könyöröt? Talán várni fognak ök addig, míg rövid időn mi is kikapjuk urbéri kárpótlásunkat? Egy szomorú igazság, melynek elismerésére, fájdalom, a tapasztalás kényszerít, hangoztatja e biztatás ellenében, hogy igen kevés kivétellel, a kinek szive van, nincs pénze és a kinek pénze van, nincs szive. Egy az élet delén jóval túl haladott kornak szomorú tapasztalásai után kénytelen vagyok hangoztatni azoknak, kik magukat a hitelezőtől nyerendő könyörrel biztatják, hogy csak két embert ismerem még, kinek szive és pénze is nagy összegben volt. Vigyázzanak tehát magokra, e reményen sokat ne építsenek, ez ismét illusio leend financialis számításban, mi a legkeserűbben szokta magát megboszulni.

A magos kormány átlátva Erdély földbirtokosainak szomorú sorsát, ennek enyhítésére addigis, míg gyors kezelés mellett az urbéri kárpótlási tőke kiadatnék, egy rendkívüli előleget rendelt volt földesuraink számára állampapirokban, t. i. a bejelentett kárpótlási tőke nyolcz évi kamatjának hetvenöt százalékát, levonva abból az eddig kapott rendes és rendkívüli előlegeket. Ezen tárgy ismeretes a hírlapokban kijött legfelsőbb rendeletekből, s mindenestre hálára kötelez minyájunkat a kormány gondoskodása, kivált ha sikerülend Erdély nagy érdemű kormányzójának megnyerni, hogy a 25 százalék se vonassék le. De elég-e ez a destructiv erővel szemben? Bátran mondjuk ki, hogy nem!

Mostani állása Erdély földbirtokosainak: egy pangó gazdaság, melyet a forradalom dúlászai után még helyreállítani lehetetlen vala; közép termés, melynek értéke egy év alatt felére szállott alább, mint bárhol Európában, talán a Törökbirodalomból se véve ki; általános pénzhány, mely miatt hosszabb, a gazdaságnak megfelelő hitelet, mi a pillanatnyi segély helyett örökre tönkre ne tegyen, szerezni lehetetlen és a rövidebb váltó-hitel is csak roppant azsora mellett, mi hallatlan Európa más tartomá-

TÁRCSA.

FEDELES PIPA.

Eredeti beszély,

Dózsa Dánieltől.

(Folytatás.)

Már engedelmet kérek az öregektől, mert bizony csak mi is találtunk dalra méltó szép hölgyeket, mi is voltunk szerelem-mámorosok, elragadtatva csodás nő szépségektől, s ha csakugyan mégis vitatnák, hogy Várnoki Mari szebb volt, mint a mi korunkban egy B. Adel grőfhölgy, egy H. Emilia, vagy az oly egyszerre, s oly rémes halállal szebb létre repült S. n angyalok — már akkor a legfényeseb ábrándképet állithatjuk fel mindenestre apánk ideáljáról.

Képzeltünk tehát olvasóim egy legszebb hölgyet, azt difficultálni senki se fogja, miután már beszólnék hönsője régen jobb létre szenderült, avagy ha élne is bizonynyal nem kísérelne vetélylúsát egy szép fiatal hölgygyel se — mostani alakjában, legfelebb igazolásul állana annak, mit a fiatal hölgyek oly nem örömet kívánnak megtanulni, hogy a szépség mulandó előny, a test elhervad, s csak a szellem él örök és bájos ifjúságot, s így a test ruháira, ha százakat költünk, a lélek ruháira szükséges és ilendő ezeket költeni.

Megállítva eszményünkben egy magasztos szépséget, természetesen fogjuk azt vélni, hogy a kecselyes Várnoki Mari körül a legdelibb fiatalok udvarolhatni szerencsésüknek tarták. s mint-hogy a szépség tőkelyei közé mulhatlanul oda kell számítanunk, a női gyöngédséget, ildomot, udvariasságot, azt a szép alázatos igénytelenséget, mi a legszebb s legmivelőbb lánynak legjobban áll, de melyet a kevésbé salonképes ifjú hamar saját előnyére s önbiztatásokra, sőt felhívatásokra is magyaráz, így nem bánunk azon, ha oly ifjak is, kik anyagi, sorsszerű s műveltségi helyzetüknél fogva, kevesebb igényyel bírhattak a hölgy

szerelmének fénykörébe felábrándozni: bátorságot s reményeket képzeltek magoknak, hogy felsarkanytyozott igények után, szerencsések lehessenek magokat csalódottaknak is képzelhetni.

II.

A Várnoki házzal már korábbi barátságban állván a dús és tekintélyes Guzman család, egyetlen sarjadékának — Gusztinak nem került nehéz feladatába, a tisztas családnl házias kegyeletben részesülhetni. És viszonya a családhoz annyira köztudomású volt, hogy rendszerint az elegánsabb fiatalság általa szokta magát Marinnál s szülőinél bemutatgatni.

És Guszt barátokzásainak meg kellett adni, hogy a káztok közt akkor korlátoltabb, előítéleteseb fogalmak szerint is ajánlottjaival soha se compromittálta a Várnoki család tekintélyét.

Eppen azért kissé feltűnőnek tetszett ama családi körben, midőn a fiatal lovag egy szép tél délután, egy Toháti Máté nevű fiatal mutatott be barátjaképp a Várnoki házhoz. ki egykor az enyedi tanítéztelben Gusztinak aemulusa volt; s egyiknek tartott bár az irnokok legfeltűnőbb egyéniségei közül, s önmaga is magáról felelt sokat tartott, mondom, az akkori előítéleteseb socialis fogalmak szerint, kissé ez ifjú fellépése a Várnoki háznál a rangosabb fiatalságnak viszszaütészt.

Nem lesz czéltalan Tohátiával bővebben megismerkednünk. Ő fia volt egy enyedi özvegy színésznőnek, a nő mévelt, értelmes nő volt; de a fiatalságában meg nem szokott élelynymor később lelkére súlyosulván, kedélyét nehézkessé, ingerlékenynyé változtatta.

Nemzetünk a színészet biztosításáról még most sem sokat gondolkozik, annyival kevésbé képzelhetjük azon korban kedvezőnek egy elagott özvegy színésznő helyzetét.

Közel a tanítóintéztelhez, egy kibérlett egyszerű lakba vonult Thalia egykori lelkes papnője, életét a legmagasztosb női feladatnak, fia neveltésének szentelve.

Ő az intézet szegényebb sorsu növendékeinek olcsó áron osztla ételt, s e sok ingerültséggel járó feladat megoldása alatt kedélye minél ingerlékenyebb lön, miért is őt az érletlen ifjúság Pulyka Kató nének nevezte el, s e név fiára is elragadt, ki egész iskolai évein át Pulyka Máténak neveztelet; s e tornéz csak akkor szűnt meg némileg, midőn Máté togatus deakká vállván, egy fiatal suhancot igrálmatlan korbácsosál és saját kezeivel

vérig korbácsolt a miatt, hogy egykor szobájába benyitva, valamely pajzán deák megbizásából, egész ártatlan arczal kérdezte: itt lakik-e Pulyka uram?

Az iskolai viszonyok nagy befolyással vannak az emberek egyéni jellemére. Máté folytonos élez és gúny közt nevedve, bizonyos sarcasmust vett föl már kora gyerekségében, mely egész életén át kitört belőle, s mi még kellemes arczin is egy gúnyvonást alakított, egy vonást, melyet a phisiognomok nem szívelhetnek.

Ő valóban igen élcés és gúnyos volt, s már korán kitüntette magát a pasquil írásban, melyek élesen jellemzők, mélyen sértők, s aljas téren forgva, de szép szabatoságuk által, kapások voltak.

Különb Máté alakja csinos és feltűnő volt, anyjának viszonyai által ismeretségbe lévén az akkori feltűnőbb színészekkel, minő volt egy Pergő Czelesztin, Török, Székely s többen, kiknek simulékonyaságuk, mévelt modoruk, hazafias érzelmök, s a zsenge irodalom melletti hő buzgalom emlékezete mindnyájunk előtt tiszteletben áll, köztük a fiatal oly biztos társalgási modort s öltözködséi csint sajátított el, mely a kényesb körökben is elég otthonosnak érezte magát.

Igy csakhamar kivíta Enyeden eddigi torzneve helyett a „szép deák” melléknevet. s a hiságát kellemre eléggé jellemzi az, hogy midőn egykor az enyedi deákok a mézszárosokkal öszszekoczezanván, az egész ifjúság „ad arma!” kiáltással hadilábra állított, Máté is felvette reverendáját, kezébe ragadta gerundumát, de minden kétségbevonhatlan vitézsége mellett, el nem mulatta kirohanása előtt tükréhez szaladni, annak fiokjából egy kerek vörös golyót, mit tán latkáának neveztek, előragadni, s arczat kétfelől szépen kipirosítani.

Csinos külalakja mellett sok ügyességgel bírt... kellemesen énekelt, a kobozt sok szabatosággal zengette, az írást nagy tökélyre vitte, s a sok pasquil szerkesztés s másolat őt arra ösztönözte, hogy különböző kéziratokat utánozni képes legyen, mely úttal a pasquil írás gyanuját magától annál inkább elhárlintha.

Most irnok volt, s szép tehetségei, ajánló módja őt itélőmesterének báró Szentkeresztinek annyira kegyébe jutatták, hogy őt a tisztos főúr védelme alá vette, igátalóvá nevezte ki bureaujába, és bejárását engedett neki szelleműs leányaihoz, kikkel a zenét gyakorolja, s felvilágosít tartson.

nyaiban, s csak is kisebb összegekről, mely-lyel kevés fogja magát megmenteni; le-hetséges drága kézműi és gyári cikkek, drágábbak, mint bárhol; drága napszám, s drága fuvarbér, melyek a termékek me-golesódásával nem szállottak alább; — és ily szerencsétlen viszonyok közt mult septem-ber első napján betoppánása mindazon kö-veteléseknek, melyek a három évi idomu-lás categoriájába tartoznak, földbirtokos-saink nyomorát a tető pontra vitte!

G. J.

Színházunk szervezése körüli né-zetek.

II.

Az országos színházi választmány a rész-vényekből begyűlt, s begyűltendő összeget e-gyenesen a meglevő épületek összeomlásától megőrzésére, a színház körül még hiányzó mul-tatallat épületek emelésére, s a művészet kívá-nalmait és a jövedelmezés föltételei szerint cél-szerű rendezésére akarja fordítani. Ez elvet é-ltelbe léptetendő, nem csak a részvényeket hasz-nálta föl, hanem tetemes összeget gyűjtött mul-tatásokból s más utakon, buzgó s fáradhatlan elnöke vezénylete alatt, minék eredményét bár-ki megláthatja, ha elmegy a színház udvarára, s megtekintí, hogy a megvolt épületek jó karba vannak helyeztetve, a színház hatuló részén ö-ltöz- és festő szobák emelvék, melyek nélkül már nem lehetett volna játszani, nem lévén, hol öltözni a színészeknek, vagy festeni a díszitmé-nyeket. Hatul az udvaron pedig egy nagy, cze-l-szerűen épített színt fog megpillantani, mely a naponta szaporodó díszítményeket az elpusztu-lástól megóvjá, mely nélkül a színpadon tövel-heggyel helyezett díszítmények miatt alig lehet-vén mozogni, a pontos díszítményekkel próba és előadás szinte lehetlenné vált, s mely nélkül a színház belsejének annyira nélkülözhetlen újradendezése lehellen lett volna, nem lévén ho-vá helyezni kár nélkül ez idő alatt a díszitmé-nyeket.

Ezek azok, miket a választmány, kifizőtt elvét követve, már végrehajtott. De még szám-talan, tetemes költségbe kerülő javítás van hát-ra. Ha a mostani, szerfőlt nagy páholyokat meg lehetne kisebbíteni s ezáltal azoknak szá-mát szaporítani; az alsó páholyokat a közbelső-keket egyforma kényelmessékké téve, hasonló árba lehetne kiadni; a felső páholyokból a közepén hatot eltörölve, elől két sor emeleti zártzseket, azon hátul pedig, a falig állóhelyet lehetne ké-szítletni; meglehetne továbbá szaporítani a föld-színti zártzsekeket, s vagy egészen eltörölni az ottani ülőhelyeket, — vagy nagyon megkeve-síteni, sokat szaporodna a kiadható hely; de ezeken kívül lehetne a közbelső páholyok kö-zül a közepén álló hat páholy elölbe erkély-ze-keket készíttetni, s így az úrban nyerni helyet. De hát még, hol vannak a világító eszközök? egy új csillár, színpadi célszerűbb lámpák, hol van a színház fűthetővé tétele?

Ezek mind oly igazságok, melyek igen nagy befolyással vannak egy teljesebb szemé-lyzetű drámai, még tán dalszínművészetiség tar-tatására is. Jelenleg, ha minden kibérelhető he-lyet árhágtatás nélkül kiadnak, egy bérlet 1645

pfolt hoz be; de a célszerű javítások megte-te-lével körülbelül 2400 p. ft. s így egy bérlet alatt 765 p. ftal több. Most egy este egy zsűfolt színház tiszta jövedelmét körülbelül 300 ftl, akkor lehetne 450, s így egy este 150-nél a mostaninál több. Már ha az igazgatóságnak sikerül minden helyet kiadni a bérletekre s csak négy tele házat edzőne elő bérletszűneltben ha-vonként: az első edzőne alatt 765-pftal a második edzőne alatt 600-zal, s így csak a bérletekből s a bér-letszűneltből havanként 1365, ftal több jöve-n-be, láthatólag megkönyviti egy teljesebb tár-saság tarthatását. De ezen kívül világos, hogy fű-tött színházban a lehetőleg jól rendezett színt-társulat pontos előadásait több néző keresz-meg, a naponkénti előadásokból bejövő összeg is növekedni. Így segitene a közönség a színt-házat, s szerezne mulatságot a színház a közön-ségnek. S ha ezek állanak: mondhatná-e valaki, hogy a választmány által részint már kivitt, ré-szint még tervbe vett javítások az ügy szellemi oldalába is ne lennének jó hatással?

Ezek után még a választmány főfeladatá-nak tartom azt is, hogy akár honnan egy állan-dó tökélet teremtsen a színháznak. Mert addig e nemzeti ügyet alapítottunk nem tekinthetjük, míg annak gyakorlati ciele egyesek jóakarátá-tól, buzgóságától s hazafiságától vagy bizonyos éveig tartó részvényektől van föltételezve.

Ismétlem tehát, hogy a választmány helyes irányt követett, midőn a bejött részvényekből, s más forrásokból a meglevő épületeket helyre-állította, a fennmeltett új épületeket építette s a fenkijelöltekkel tüzte ki munkássága czélját: s természetesen látom, hogy azok bevégezése előtt a kezében levő anyagi erőből közvetlen semmit s fordíthat magára a színeszetre, anyoni-val inkább, mivel ez akarátat nyilvánítottaa rész-vényesek gyűlése is.

Azonban még is a választmánytól várom ma-gának a színészetnek is helyesebb szervezését, annak szellemi emelkedését: mert csak a vá-lasztmány, mint fennálló hatóság képes elhíri-tani a színház körén kívül eső, de arra zűbhasz-tólag ható akadályokat, melyek miatt gyakran él-vezelektől fosztatik meg a közönség, s a színi-gazgató legszebb tervei hiúsulnak meg. Csak a választmány, ennek köztisztelt s nmlg el-nöke lehetne képes a városunkban s honnokban létező soha más által össze nem vonható anyagi s szellemi erőket e célra összepontosítani s egyesített erővel haladásnak vezetni az ügyet; mert ki fog továbbra is hol egy, hol más igaz-gató fölsejlesztésé áldozni — a nélkül, hogy ál-doztatja az ügy gyarapítására vagy megalapítá-sára vezetne? Kifárad ebből a legbuzgóbb is. Csak a választmány tekintélye adhat az intézet-nek kellő hitelt, s csak a hitel teheti lehetővé a vidéki meglevő színészi erőkből válogatva, a lehető legjobb szintársulatot alakítani. Egy se-gélyezett színgazgató ez e közhelyű akadá-lyok miatt vagy nem képes megszerezni a ki-vánt tagokat, vagy talán érdeke ellen is van, miután nála főbb célnak kell maradni annak, hogy segély pénzével és a jövedelemmel beérje s így a főcél — az ügy emelése, tévesztve van. Csak ha a választmány a színészet kormányzását a nemzetiség zománczával díszesíti, óvhatja meg az igazgatóságot a vidéki balfogásoktól, visz-szaéléséktől, értem a közönség kevésbé mű-velt osztálya izlésének való hódolást. Csak ez adhat az igazgatónak a közönség előtt kellő te-kintélyt; ez adhat annak kellő erőt, e nem ke-vés táljal s temérdek kellemetlenséggel járó kor-mányzással megbirkózni, s valamit tetheti az ügy gyarapítására. Szóval, csak e nemzeti zo-

máncz óvhatja meg intézetünket a gyökerén rá-gró rozsdaférgektől.

Ohajtom tehát s hiszem: kötelessége a vá-lasztmányának, hogy közvetlen kormányá alá vegye az ügyet; de kötelessége más felől minden honfinak, de főleg a közönségnek minden kitel-hető anyagi s szellemi erőt felajánlva a választ-mányának, kötelessége teljesíthetőségét lehetővé tenni.

Hogy azonban ohajtásom ne viselje ma-gán egy kegyes túlvilági ohajtás színet, s ne vádoltathassam azzal, mintha a választmányak fölhívatlan s a nélkül, hogy az rá szorult volna, kivihellen tanácsokat osztoztogot, elmondom:

1.) Menynyi anyagi erő hozzájárultával teheti ezta választmány, természetesen tekintet-be véve, hogy a választmánytól aközönség töb-bel követelve s maga is az ügyet haladásnak ki-vánva vezetni a kezelés, kiállítás többé kerülne, de azután kamatozna hazánkban s nemzetünknek?

2.) Honnan gondolom, hogy a szükségelt anyagi erő kikerülne? s

3.) mímódon kezelhetné a választmány a színészet ügyét?

De erről a legközelebbi számban szölandók.

Id. gr. Bethlen János.

Pest, dec. 29. 1857.

Nálunk a legfeketébb karácson folyt le, ö-s-szi, ermeték tették sárossá az utcákat, míg vé-re egy apríli zápor szép tisztára mosta köve-zetünket. Mig Kolozsvárt a lámpák csak arra szolgálnak, hogy az éjszakák setétségét annál nagyobbban tűntessék fel, a pesti utcák gázfénye anyira gyarapodott, hogy ezután az év mind a 365 éje holdvilágoséjé lett. Pestnek mindezen előnye-i, a szelidebb égely, a nagyobb világosság s. t. ef. daczára, Kolozsvár némely nem éppen megven-tő előnnyel bir Pest felett. Mást nem is emlit-ve, ugy látszik, túl a Királyhágón melegebbek a szívek, nagyobb a kegyelet.

A pesti lakost mindig meglepi, valahány-szor azt olvassa hírlapjainkból, hogy Tompa Mi-hályt mily kitüntetéssel fogadták önök, Szerda-helyi K. t. koszorúkkal, a legnagyobb részvétellel, különös küldöttséggel s egy billikkelmal tisz-telték meg. — Ez rák nézve mind meglepő! Nálunk sokkal kevesebb a kegyelet, sokkal ke-vezebb a figyelem. Eötvös a mult nyáron kül-földre utazott, s viszatért a nélkül, hogy na-gyobb körökben észrevették volna hiányát vagy jelenlétét; De a k Ferencz köztünk mulat a né-lkül, hogy figyelmet ébresztene; hazánk nagy költője, a megboldogult Vörösmarty, midőn köze-lebbi évek alatt olykor-olykor meglátogatta pes-ti barátait, csak néhány író vett tudomást jtt mu-latásáról; midőn A rany János Pestre jött, alig tudja egy-két ember, hogy a színházban jelen-volt. Önkönl ily férfiak megjelenése valódi ese-mény volna: Pesten oly nagy a közönyösség, mintha utcáink nyári finom pora a kedélyeket is ellepné!

Hiában! Pest nagy város s az embereket itt modern szempontból ítéljük! A pénz, a rang a főszempont, s a pénz és rangot a külső me-gjelenésből, a látszattól ismerik fel. Csak az éb-reszt figyelmet, a ki külsőleg ragyogni, fényle-ni tud. A mai kor annyira blazirt minden nagy-ság iránt, hogy azt is csak ugy itéli, mint a töb-bi közönséges embereket. Az írói osztály nem ké-pez rangot, nem bir legkevesebb előjoggal, az írást csak oly profionak tekintik, mint a kármely mesterséget.

Ne higgyék önök, hogy valamire való író panaszkodnék e figyelmetlenség ellen; — a ki gondolkodik, nem szokott többet kívánni az emberektől, mint a ménynyire képesek, s tán a szerényebbek jól is esik, ha egészen nyugton lehet az ovatióktól. Az író, s főleg a költő va-lódi világa mindig az elvonultság marad, „távol a világ zajától.“ — A valódi értékkel bíró mű-vek csak az elvonultság, hasznos gondolkodás és csendes megérlelés szűleményei.

Arany János a pesti élet izgatottságá-ban valószínűen nem volna képes mindig oly művekkel állani elő, hogy összegyűjtött versei olyanak legyenek, minők egy-egy nevezetes költő-nek csak „válogatott művei“ szoktak lenni. E ki-tűnő költőn oly titokban dolgozik, miképp legna-gyobb meglíttje sem igen tudja, mit rejt osz-tallókja. Így én sem irhatok semmi újat Arany-ról. Soha se tudjuk mikor lép meg egy-egy minden tekintetben új balladával, sőt tán eposz-szal. Azon meglepetések közt, melyek oly ked-vesek a műértők s a művelt közönség előtt, nem volt utolsó azon kis, de kimerítő munkácska, me-lyet költőnk a magyar versmértékéről és versi-domról a mult évi n. körösi gymnasiális „pro-gramm“ban kiadott, s az „Uj magyar muzeum“ közelebbi számában második kiadást ért. E fi-gyelemre méltó munka számos új eszméje kö-zül több valódi fölfedezés lyránk elméletében, s többek közt tanulságot tesz arról is, mily mélyen ismeri költőnk a jelen és mult-kor magyar iro-dalmát.

B Kemény Zsigmond, mióta a „Pesti Nap-ló“ szerkesztésétől viszálept, merőben láthat-lanná lett. Mint értesültem, nagy szorgalommal dolgozik egy újabb regényen, miután az oly jó kezdődő „Özveg és leánya“ című történeti re-gényét bevégezte. Az említett mű két első kö-tete a közönség kezei közt van. Megjelenésekor hihetőség sokan azonnal elolvasták e két kö-tetet, s kik olvasták, egyet fogtak érteni velem abban, hogy kitűnő regényírónk e műve drámai érdek tekintetben előbbi műveinél sokkal töb-bet ígér. E szerint a „nagy közönség“ is teljes élvezettel fogja olvasni, míg a műveltebb és tanultabb részt egészen kiélgetikdiki a hü-jel-lem rajzok, s azon valódi történeti s egyszers-mind a hajdani családéletet oly frissen élénk va-rázsló színezet, mely az egészen előmlik.

Egy más érdekes regény is, biztos hír sze-rínt, már nem soká fogja függőben tartani az olvasó közönség várakozását. Regény irodal-munkban valódi esemény lesz b. Eötvös József-nek egy új regénye, mely már sajtó alá adatott Heckenastnál.

A „Falu jegyzője“nek írójától egy műre-meket várnok, mely valószínűen a külföld előtt is irodalmunk dicsőségére fog válni. Azon ma-gas eszmékben, költői emelkedettségben, s va-lódi érzelmeiben gazdag lélek, még legrosszabb e-setben is, ha t. i. a compositiohoz kifogások férné-nek is, szívhez és lélekhez szóló művel fogja megajándékozni irodalmunkat. — Megjegyez-dőnek s örvendetes tüneménynek tartjuk azt is, hogy e kitűnő írónk egészen adja ki művét, s nem engedí egy-egy hírlap tárczájában szédla-raboltatni. Ez igen jó előjel a mű compositiójára nézve a mai világban: midőn a regényeket két nagy osztályba sorozhatjuk világszerte, u. m. a tárcza regények és könyvek osztályába. Ezen két név maga eléjellemező arra nézve is, hogy ne éreszkedjünk mélyebb magyarázatokba e művek maradandóságát illetőleg. — B. Kemény Zsig-mond fennmeltett regényén is meglátjuk, hogy nem naponkénti tárcza-száma készült.

Színházunkról írnek még önöknek; — de

Guzman Gusztí tagadhatlanul Várnoki Marit forróan szeret-te, de egy irnok előtt alig lehet oly hatalmas egyéniség, mint saját itélőmestere, kivált ha még az főuri czímmel is bír, s alig lehet elérhetlenebb ideálja, mint az itélőmester leánya, kivált ha az még szép is és báró hölgy is.

Toháti Máté a báróhölgyek hajlamának kormányozhatására, mintegy tisztes házi professor nagy fölfogatást affectált, s e miatt elegans uracsokkal per te s tu barátkozott; ezek sorába tartozott Gusztí is, s így kerekítjük ki azt, miszerint fiatalunk semmi visz-szatetszöt nem vett abban, hogy a jeles Toháti, a Várnoki ház-hoz elvégre bemutassa, miután erre őt felkérni még az itélő-mester is jónak vélte.

A legnagyobb szívéllyességgel is lön fogadva. I ehet-e bol-dogabb és vidámabb egy hölgnél, kit egész ifjuság a hölgyek királyneájának vall, kinek ereiben vidám fiatal vér csergedez, s kinek csak akarnia, csak szeretnie kell, hogy szereltesse.

Dal, zene, tánc s kedvkeresések közt vidámon él ő, mint a madár tavasz bokrán, kedélyesen fogadja el a kinalkozó örö-möket, s üde arcán mosolyg az égi boldogság. Egy pillantása kegy, egy mosolya megnyerés, egy szava gyémánt, mely bájl, s melynek képzeleti értékét az emberi phantasia megvalósítja.

— Örülök, uram, ismeretségné azért mindenek fölött, mert barátja vagyok a zenének, s barátaitól hallám, hogy kegyed ava-tott dalos.

— Az, boldog vagyok, ha valaki kegyes volt nagysádat igénytelenségemre figyelemzetni.

— Megkérem Guzman, birja arra kegyedet, hogy kob-zom mellett énekeljen.

— Kiszaszonyom parancsának teljesítésére nem várom Guzman barátom közvetítő befolyását — választott Toháti, s gyorsan felugorva, kezébe ragadta a hölgnéket egy pamagon heverő kobzát, s hogy nagy könnyűséggel kelle zengenie, onnan gon-dolom, mert írnek koromban az én guitarre játékomról is tartottak valamit, mégis egy zsembe vén nénem azt jegyezte meg, hogy Toháti játéka mellett egész koboz-művészetem tempora czinezog-tatás, s ha zengzések is voltak a Regélőben „rózsás dalaim“, am utol nem érték soha Toháti azon compositioját, melyet éppen Várnoki Marihoz írt, s mely így hangzott:

Ne panaszkodj szenvedésid,
Melyeket már kóstoltál,

Inyet sértő rendelésid,
Hogy még boldog nem voltál.
Valamihez könyven jutsz,
Utána soha se fussz.
Majd, mikor megkötölöd,
Izletlennek találod.

E versből igaz, hogy fel lehetett fedezni az assonanceot is; de zenéje pogány, különösen az a sor „izletlennek találod“ oly czikornyás, oly idellen... no de akkor szépnek tetszett, s mi-dőn Toháti nagy szenvedélyességgel énekelte, a szép Mari el volt ragadtatva.

Toháti pedig ugy vélekedett magában: első fellépésem is megtette azon hatást, mely nekem még minden hölgy irányában sikerült.

Mi azonban alig oszthatjuk Toháti Máténk önbiztató sejté-sét, s a hölgnéket reá irányzott egy pár bókját csak azon behi-zelgő etiquettei fogásnak tulajdonítjuk, melyet akkor inkább az előkelő körök nem mellőztek soha; bárha még akkor nem volt különös könyv írva a kedves és jó társalgásról.

Egy forró tekintetért, melyet olykor mellékesen a szép Ma-ri Guzman Gusztíat boldogítja, odaadának örömet millió olyan udvarias complimentet, melyekből Toháti reménye tengerének arany halacskaít kihalászni hajlandó vala.

— Nös, Toháti, hogy tetszik Mari? szölt Gusztí, a mint a hölgytől eltávoztak.

— Kedves hölgy, méltó vetélytársa a Szentkereszt báró hölgnéknak, csak meg nem fejtettem, mi okból látszik rajta, hogy csak félig öröklött vért a főaristocratából.

— Ah, az öncsalás, mi sincs kirívó e hölgy modorában, finom társalgása mindenki által el van ismerve, esze, szépsége őt az ifjuság eszményévé tette, és én alig fogok csalódni, ha írántami részvétebe, vonszalmába reményemet helyezem.

— És a báróhölgy, a kecses Tildi!

— Lelkem ingadoz Tildi báróhölgy felé, ha Marit nem látom; de egy elvonuló pír az utóbbinak üde arcán, lelkem minden érzel-meit delejes erővel vonja magához, s érzem barátom, érzem, hogy e hölgyet szeretem; sokszor tétlő célzásokat rea, elhozalak most, hogy lássad őt, s meggyőződj, hogy őt látni s szeretni — egy arra nézve, kinek kezéhez igényei lehetnek.

Ez utóbbi mondatra Toháti arca kilobbant.

— Igénye pedig mindenkinek lehet, ki vonszalmát meg-nyerheti, jegyezd meg némi önzertelt Toháti.

— Kérdésen kívül mindenki előtt a sziv határoz — jegyezd meg Guzman egy titkos mosolylyal, mert sejté Tohátiak fejlő-hajlamát, s már kedvét lel abban, hogy ez önhitt ember mel-lét, ha az iskolai pályatérén kevésbé sikerült is, de a szerelem-térén győztes acmulusnak láthassa magát, miben annyival ke-vésbé kétkedett, mert szíviszonya Mari irányában már némi ha-tározottsággal kérkedhetett.

Es most már sejtethjük, hogy Gusztí nem annyiban a Szentkereszt hölgnéket megnyerésére célozott, midőn Toháti ké-rését színelg teljesítette, mint inkább az iskolai vetélytárrsal akart megbirkózni a szerelmi téren, hol már előitéletes felté-leknél fogva is magát előnyben érezte.

III.

Napok napra teltek. Toháti a mi összegegeskét fizetéséből, s az írnoi expedíciókból összegyűjthetett, mind arra áldozá, hogy lehető fényt játszhasson.

Oly czifra arany poszmóntos miszlit vásárolt, a legfino-mabb rókatörökkel prémeztet, hogy a téli nap fényénél is a szentkirály-utczán végig csillogott, zöld posztó frakkján nem le-gyhetett soha egy tollat látni, és stíljibe lábászárán oly gazdag bugy-gyot adott, mintha négy gömbec lett volna alája betömve, nád-pálczájának ezüst gombja egy nagy szelindek fejet ábrázolt. s oly tömeget képezett, mely egy dobmaster botjának becsületére vál-nék korunkban, s a hosszú rez pálcza-vég oly fényesen volt mindennap kitakarítva, hogy mintegy összemosolygott a miszli paszmóntjával.

(Folytatjuk.)

Báró Sina Simon.

Pest, január 2.

E ragyogó név czime alatt közli Korizmic László ur a „Gazdasági Lapok“ ez évi első számában a következő nagy-érdeklő tudósítást:

annál jobb, minél kevesebbet beszélünk róla. A játéktrend roszasága a megölő betű mind a közönség, mind a színész, mind az íróra nézve. Sőt, hogy szinte vallomást tegyék, azt hiszem ez megölő betűje kritikáknak is. Nincs az a jószándék, melyet a kedveltség el ne zsbabasz-tana, nincs az az ügykezet, mely ki ne fáradna, ha folyvást ugyanazon hurokat kell pengetni — és pedig oly kevés foganattal, mint minő kritika követi.

A tudósnak az ismeretek mezején tett új meg új hódítások folytonos tápláló szolgálatnak; — a gondolkodó az elvmagasságok világában nyer vigasztalást az élet nyomasztó körülményei közt; a költő új világot teremt magának; de mi ad vigasztalást az oly embernek, ki a létezőn, a pozitív világon túl nem mehet, ki csak megadott tárgyak fölött elmélkedhetik, midőn a tárgyak oly kevés élvezetet, oly kevés tanulmányra méltót nyújtanak! — Mi támogatja azt, ki egyedül vagy kevesed magával küzd az érdekek, a hiúság, s elgondoltság ellen? Az ítéssz az, körül itt szölok, ki minél inkább követeli a jót, minél jobban szereti a haladást, annál kevésbé lehet kielégítve. Az ítéssznek valódi eleme, világa a műveltség, ebből nyer kedvet, erélyt és tanulmányt. Ha szinpadunkon folyvást oly művek adnának, melyek semmi oldalról se kitérnek, soha se lehet oly színi kritikánk, mely e nevet valóban megérdemlé. Ha nem akarjuk magunkat ámitni, be kell vallanunk, miképp eddigelő nem létezik rendes kritikánk. Még mindig a tárgyak felületén járunk, s mélyebben ritkán elemzünk valamit. A mi előadott szindarabjaink nagy részét illeti, nem is lehet ott a tárgy mélyébe bocsátkozni, miután azok magok sem mélyek, — s ily esetben az ember csak neveltségessé teszi magát, ha finomabb elemzésekre akar bocsátkozni. Nem a legvalódi comicum volna-e, ha egy rozzant szalmás kunyhót az ember az aethetika építészeti szabályai szerint bíráltna? Pedig a művészetben a szép a földolgoz, s vajmi ritkán találunk a valódi széppel szinpadunkon!

Csak egyszerű levelet akarván írni, nem fejtgethetem bővebben a tárgyat. De azt hiszem, eleget mondtam arra nézve, hogy meggyőződések az olvasó, miképp a rosz játéktrend egy színházban, minden tekintetben súlyosztóan hat az ügyre és irodalomra. Nemesak hogy írók nem fejlődhetnek, nemesak hogy a színész tehetéseket általra vezeltetnek, hanem a valódi ítéssz is, mely mindezekben ellenőrül szolgál, rendkívül nehezzé válik; már pedig ha a szó is sőt talán a tétetik, mit lehessen várunk?

Salamon Ferencz.

N. Almásy, december 30. 1856. Minden vidékben merülnek fel néha oly események, melyeknek közzététele, valamint egyfelől hasznos és szükséges, úgy másfelől a tájékozottsáért, s a buzdításért kívánatos is. Így vidékünkben, azt hiszem, tájékozás tekintetéből nem lesz érdektelen fellemlenem ránk nézve is fellemlerl azon kedvetlen eseményt, miszerint vidékünk és az ország több helyein pusztító csinnmaz főképp délen fekvő ösvetéseinket annyira kipusztította, hogy a hó elolvadásával, a most fedetlen szántóföldeken, a kevés megmaradt zold vetések csak úgy mutatkoznak, mint itt-ott a pusztában feltűnő apró oázok, s bárha több ízben bevetettük is kipusztult vetéseinket, még is az elterjedt pusztító fereg annyira diadalmasodott rajtuk, hogy jelenleg is, mihelyt egy kis lágy idő van, úgy járnak a vetők a határokon, mintha sz. Mihály napja körül volnánk. Hogy mi lesz az ily vetésekből, a jó isten tudja?!

Lapjaink telvék a nemes bárónak nagylelkű adományával. Meg valánk győződve, hogy a gazdasági érdekek sem kerülhetik el az ő őszhangos, mindenre kiterjedő figyelmét. Hisz benne hazánk egyik legnagyobb földbirtokos tisztjelte. És ime legújabbán elkövetett kétrendbeli tette, hitunkat és bizodalunkat a legörvendesebben igazolja.

A nemes báró ugyanis:

1. A magyar Gazdasági Egyesületnek 5000 pftot adományozott, azon célból, hogy ezen összeg a hazai szőlőmívelés előmozdítása tekintetéből, a budai országos szőlőiskola gyámolítására fordittassék.

2. Alulírtak — mint a „Gazdasági Lapok“ tulajdonosai vezérlejtének — rendelkezésre 4000 pftot utalványozott, azon szándékkal és föltétellel, hogy ezen összegnek fele gazdasági hasznos találmányok és fölfedezések gyámolítására, fele pedig korszerű és hasznos gazdasági pályakérdések kitűzésére fordittassék.

Commentarra nem szoruló fénys-tettek ezek: fogadják hát a nemes báró éretlűk, mezőgazdaságunk nevében, a leghálásabb köszönetet, s engedje remélenem, hogy a bennem helyezett megtisztelő bizodalomnak, ohajtása értelmében felelhetek meg.

A Gondviselés áldása legyen a nemes szívü, a jeles hazán, ki vagyónának erejét ily irányokban is gyümölcsözteti.

S hogy a nemes szádnaknak — részben legalább — me-lőbb elég legyen téve, a m. báró ur nevében, a következő gazdasági kérdéseket tűzöm ki egyuttal pályázásra:

* * *

1. Dolgoztassék ki Magyarország földtani (geologiai) leírása, a tett kutatásokhoz képest, a lehető legteljesebben, folytonos tekintettel a Magyarország rétegeiben előforduló palaeontologiai tárgyra, a mezei gazdaságot érdeklő adatok különös figyelembe vételével.

Dij: 100 arany.

II.

„Készíttessék egy oly eredeti, és a szerző saját tanulmányain s tapasztalásain alapult füvész köny, melyből — Magyarországon vadon növő, vagy mivelt — minden növényt, köny-

De, ha anyagilag vesztese és kára van e vidéknek, másfelől szellemi nyereségről s előhaladásról is tehetem tudósításonat. Ugyanis egy vidéki könyvtár felállítására eszméje pendülven itt meg a mindjárt elenyésző év folyamában, örömmel irhatom, hogy a vidék majd minden értelmesh családjá nemcsak buzgó pártolójává szegődött e korszerű eszmének, sőt évi 3 pengő részvénydíjjal tagjává is lön, s némelyek a részvénydíjon felül is tettek adakozást a könyvtár felállítására, kik között nem mellőzhetem el nevémet mélt. gr. Csáky György urnak, ki e czélra egymaga 90 pforintot volt szives felajánlani, azon kikötéssel hogy e felajánlott összegből a nemzeti irodalom komolyabb, s ennél fogva drágább termékeit fogja a könyvtárnak megszerezni. S valamint kegyes ajánlatának a könyvtárban már is látható eredménye van, bizony hiszszük, miszerint oly könyveket szerzend meg rövid időn könyvtárunknak, melyek bármely könyvtárnak díszére lehetnek, s melyeket a kisebb s általános kaposabb regény-irodalomra tett, s teendő költségek miatt vagy későre szerethetnénk meg, vagy talán soha se. Így mi alvidékiek már is egy díszes könyvtárral dicsekedhetünk, minden szegénységünk s kevés számból állóságunk mellett is, midőn a b. hunyadi kevesektől régóta kegyellett ápolott könyvtár a számos értelmes ösztály közönyössége s össze nem tartása hiányában jelenleg is csak pangó lábón áll.

Herczeg.

Kolozsvári napló.

* Szabad királyi Kolozsvári tanácsa egy f. hó 2-dikáról kelt rendeletet bocsátott ki, mely szerint a háztulajdonosoknak és házhazabérlőknek kötelességévé teszi, hogy minden héten eső kedden és pénteken délig házaik előtt a sárt, szemetet és jeget az utca közepéig kiséper-telni, ottan csomóba gyűjteni, havazás alkalmával a havat házaik előtt két ölnyi szélességre az utca közepé felé elseperelti, valamint fagyos időben a ház előtti síkos járdát poronddal, hamuval, fűrészporrall behinteni kötelességüknek ismerjék. Továbbá figyelmeztet mindenkit, hogy valamint a bel-, úgy a külvárosi utcákra az udvarról is havat, jeget, sárt vagy bármilyen szemetet kihordani, azokat sürű mosadék, tojáshegy stb. befélékkel rondítani nem szabad. Az udvarokról szemetet kihordó szekerek minden oldalról úgy látnak el deszkákkal, hogy azokról az utcán semmi gaz ki ne hulljon. Végül azon háztulajdonosokra nézve, a kik nem laknak állandólag e városban, megjegyeztetik, hogy házuknál oly egyént tartanak, a ki a hatóság által kiküldendő vagy adandó bármilyen rendeletet átvételére és pontos teljesítésére meg legyen bízva, ellenkező esetben az elmulasztásból származó kedveltségeknek a tulajdonos ki lesz téve. — Midőn a tanácsnak ezen üdvös intézkedését köz-zó tesszük, csak azon egyszerű megjegyzésre szorítkozunk, hogy sokkal célhoz vezetőbb eljárás lenne, ha a hatóság maga fogadna rendes utcazseperőket, a helyett, hogy azok kötelességének teljesedésbe vételét a háztulajdonosokra bíz-ná, kikkel folytonosan a legkellemetlenebb érintkezésben kellene állania, ha azt akarja, hogy ronda utcáink tisztán tartására és városunk díszére kibocsátott rendelete szorosan teljesedésbe vétessek. Még egyet! Nagy köszönettel tartoz-nánk a tiszt. tanácsnak, ha külvárosaink nevezetesebb utcáin szintén lámpákat állíttatna. Itt az idő, hogy városunk díszéről gondoskodjunk;

nyen és biztosan meg lehessen határozni; különös tekintettel a mezei gazdaságra nézve előnyös vagy káros növényekre.

Dij: 100 arany.

III.

„Készíttessék a hazai gazdák közönség számára egy oly gazdasági éptészeti kézi-könyv, melyben a gazdák, terjedtebb építészeti és számtani előismeretek nélkül is, biztos kaulust és használható tanácsadót birjanak; melyben tehát világosan és érthetően elő legyen adva mindaz, mi az anyagoknak helyes megítéléséhez szükséges, mind pedig, mi a gazdasági építészeti elveit teszi; — végül, mi a rajzok és előleges költség-számítások pontos végrehajtásához megkívánatik. Ezen munkának, a falusi szerényebb uri, bérli és tiszt lakotól kezdve, le — egész az utolsó gazdasági épülethez, mindent magában kell foglalnia; hogy így benne, rendezési és tagosítási napjainkban, a mezei gazda, építkezéseire nézve minden irányban meghitt és biztos tanácsadót birhasson. S a menyinyben hazánkban az építés nézve is, egymástól igen eltérők a körülmények — például az Al- és Felföldön — az irónak erre is szükségképp figyelmeztetni kell. — Gazdasági építészetről levén szó: magától értet, hogy a helyes formákkal párosult takarékoság főleg az, mit az irónak szem előtt kell tartania.

Dij: 100 arany.

IV.

„Alldialis birtokainkban tulnyomólag nagyobb része, alkalmas bérlek hiánya s egyéb körülmények miatt, maiglan is gazdasági által kezeltetvén: adassék elő a procentuálónak azon módja, mely mellett, egyrészt a földesur biztosabb s nagyobb jövedelmet, másrészt a tiszt hasonlag kedvezőbb helyzetet, egy szoval a jószág mindkét félnek, s így az országnak is javára, a tőkének minden veszélyeztetése nélkül, magasabb értékesítést találhasson. Ezen rendszernek elvi megalapításán kívül, megkívánatik az irótól, miszerint az alkalmazást, a keresztülvétel, először egy önálló egyes gazdaságban, azután pedig egy, menél több gazdaságból álló uradalomban eszközölje. — Legjobb mindenesetre, ha az iró magának e czélra, egy valóban létező gazdaság- és uradalomnak konkrét viszonyait fogadja el alapul.

mert a már kétségtelen vaspálya megérkezével Kolozsvár nagyobb jelentőséget nyer-vén, a tanácsnak legnagyobb szegényére fog válni ha a rendezettebb magyarországi városokból jövő vendégeink a „bérczes haza“ legelső magyar városát antediluvianis állapotban találják. Erélyes polgármesterüktől és községünk felvilágosodott tagjaitól sokat várunk.

* Bécsből dec. 28-dikáról írják, hogy Erdély kormányzója, Schwarzenberg Károly herczeg dec. 27-dikén estve onnan Párisba utazott. Rebesgetik, hogy a herczeg ő magassága rendkívüli küldetéssel van megbízva, mely a neufchatei ügyre vonatkozik.

* Az idei farsang legelső napja Kolozsvárt 1. hó 13-én lesz, a menyinyben e nap nyílnak meg a redoute termei — a legelső álarcoz bálnak. A bálterem haszonbérleti helyes számítás és hazafi buzgalom vezet-e azon szép gondolatra, hogy ezen est jövődelmet az erdélyi muzeumnak ajánlják fel; s ki merne kétkedni azon: hogy a táncz-terem szűk lesz Kolozsvár lelkes közönségének befogadására!

* Mindnyájunk előtt tudva van, hogy a protestans egyház papjainak menyinyre szükséges a keleti nyelvelkeni jártasság. Azonban vajmi kevés tanuló van, ki annak megszerzését tűzi ki célul. Ezen kevesek közé tartozik Décsi Károly, ki a ri. ev. ref. gymnasiumban végezte tanulmányait, s kevés vagyonnal, de nagy elszántsággal keletrre utazott. Jelenleg Smyrnában van, honnan utját csak joltvők segedelmezése után folytathatja, mire minden, a közjóért áldozni kész hazafit felszólítunk. Az említett czélra eddigelő a következő urak sziveskedtek adakozni: báró Kemény Ferencz: 5 frt; Tisza László: 5 frt; nmlgu gróf Mikó Imre: 20 frt; P. Horváth Mihály: 2 frt; id. gr. Bethlen János: 4 frt; gr. Lázár Miklós: 6 frt; B. Bornemissza J. 3 frt tanácsos Salamon József: 20 frt; Finta Elek: 1 frt; Tompa S. 1 frt; Ugron István: 3 frt; Kollát S. 1 frt; Páll Sándor 1 frt; Lukács 1 frt; Demeter K. 1 frt; Farnosi E. 1 frt; Szarvady K. 1 frt; Berei 1 frt; Sárosi M. 1 frt; Fekete M. 4 frt; Két résztvevő: 1 frt; id. Lészai L. 2 frt; id. gróf Bethlen G. 2 frt; Nagy Ferencz: 2 frt; Pánczél K. gyűjteménye Ö-fenesen 5 frt p.

* A „M. S.“ szerkesztését Hajnik K. f. hó 6-dikán átvette.

Nemzeti színház. Január 7-dikén: A kültözött Szökő év helyett Szigligeti Házasá-gi három parancsa került színpa, miután egyik szereplő, mint azt a nagyérdemű közönségnek jelenték, egész váratlanul rosszul lett. A rögtönzött előadás kielégítő volt. Váradiné helyes játéka kiemelendő; Rónai józolt.

Január 8-kán: Az árva fiú és a londoni koldusok, dráma 5 felv. írták Dinaux és Lemonier. Rónainé szeretetreméltólag személy-síté a 15 éves árva fiút, Smiket.

Január 9-dikén: a színház zárva.

Vegyes hírek.

+ A piarista rend, mely oly fényes érdemeket szerzett, s szerez folyvást az ifjuság nevelése körül Magyar- és Erdélyországban, jelenleg 269 tagot számlál, kik közül 233 felszentelt páter, 24 növendék, 8 ujoncz, 4 laicus frater. A szerzet tagjai közt 1 hitudomány és 33 bölcsészeti tudor van. Tanítással 187, lelkeszettel 10 foglalkozik. Mindössze 26 gymnasiumban, i-par vagy elemi iskolában működik; tanítványai

száma 6038-ra rug; 168-al többre, mint tavál. (M. N.)

+ Besztercebányán a megyei hatóság intézkedett, hogy a „Mátyás-palota“ tökéletesen össze ne düljön. Nevezetes e palotában a nagy terem, melyben 78 görög és római német császár arcképe látható, Gratiantól kezdve III. Károlyig. A terem mellett lévő helyen 1619-ig a magyar sz. korona tartatott.

+ Az új tanév kezdetével Ziegler Blumenthal Ferdinand ur a szebeni jog-egyetemnél, mint az osztrák történelem tanára, megkezdé felolvasásait. Ez egyetemenl őt rendes és két rendkívüli tanár, s ezen kívül egy docent van alkalmazva. Az 1856/57. tanév folytán, 108, az 1855/56. diáknak 118 hallgató volt s a mostani 1856/57. diák tanévre 134 hallgató van beírva.

+ Egy közeléből kiadott cs. k. miniszteri kibocsátvány következtében a pesti jog- és államtudományi karnál Maria Theresia alapítványánál fogva fennálló, de 1848 óta ki nem osztott két ösztöndíj kiadása a jelen tanévtől kezdve a tudori rang megszerzéséhez szükséges költségek fedezésé végett száz-száz frttal ismét elrendeltetett, s e szerint évenként két tudori rangra törekvő szorgalmas de vagyontalan ifjunak a tudomány és tudori rang megszerzése lehetséges-sé lesz téve.

+ A „Moniteur“ a legújabb számítás szerint közlé teszi Franciaország népszámának táblázatát. Az 1852-ik évben történt utolsó számításhoz képest a lakosok száma 257,736-al szaporodott. Jelenleg 36,039,364 lakos van Franciaországban.

Ausztiai birodalom.

— Velenczéből dec. 30-ról jelentik, miképp Viale Prelá bolognai bíbornok-érek ő em. a sz. atya által megbízottak, ő cs. k. Apost. Felségét Rómába teendő látogatásra meghívni, hogy ő szentségének alkalma legyen a Fejedelemségnek a kath. egyháznak visszaadott szabadságért személyes köszönetet s reá áldást mondani. Már parancs is osztott, hogy ő Felsége ünnepélyes fogadására az előkészületek megtéssenek.

ő Felségeik a Császár és Császárné az eddigi rendeletek szerint jan. 3 kán fogták elhagyni Velenczét, legmagasabb utjokat Veronába folytatandók.

— A hivatalos közlés azon menekültek jószágaik zár alá vételét illetőleg, kik szárd. alattvalók, még Piemonthoz nincs ugyan elküldve, Victor Emmanuel király az „Ind. belge“ közleménye szerint, még is elrendelte ő Felségének az austriai Császárnak Milánóba érkezésekor követ általi ünnepélyes üdvözlötését, nemesak, hanem el is rendelte a diplomatai összeköttetést Austriával volt viszonyai szerint ismét helyreállítani.

— A dunaparti államoknak a párisi békekötés 17 pontja értelmében egybehívott bizottmánya Bécsben folyvást tartja üléseit. Tárgyalásai valószínűleg jövő tavaszig el fognak tartani.

Külföld.

A svájci szövetség-tanács i zenete, melyet az a szövetség-gyűléshez intézett, magában foglalja mindazon alkudozásokat, melyekre a sept. 31. ki royalista lázadás alkalmat szolgáltatott. Zárszavai ezek: „Engedjék meg önök,

Dij: 50 arany.

V.

„Miből állanak azon nehézségek, melyek a kéttős számvetésnek alkalmazását a mezei gazdaságra, hazánkban eddig hátráltatták? Legyőzhetők-e ezen nehézségek és hogyan? Kíváncs-e, hogy a kéttős számvetés fogadtassék el gazdaságainkban? s ha igen, mily alakban kellene vinni a számításnak ezen módját? A megalapítandó elvek nyomán kell, hogy az író munkájában javaslatát, formailag is teljesen keresztülvigye — Ajánltatik az irónak, hogy példájához az adatokat létező gazdaságból s ne képzeletből merítse.

Dij: 50 arany.

VI.

„Melyek hazánkban azon vidékek, megyék, hol a tapasztalás bizonyossága szerint, a finom merino-juh tenyésztése siker-és szerencsével üztik? melyek azok, hol ez, vagy éppen nem, vagy csak tetemes áldozatok árán megy? — melyek azok, hol jelenleg aránylag legvirágzóbb állapotnak örvend a ló-, szarvasmarha-, s a sertésenyésztés? Hogyan áll ezen állattenyésztési ágazatoknak haszna egymáshoz? s mik hazánkban most — a változott gazdasági állapotokkal szemben — az állattenyésztésnek különböző ágaira nézve, az eddiginél nagyobb hasznót és jövődelmet biztosító eszközök?

Dij: 50 arany.

A pályairók a szokott mód szerint, idegen kézzel írva, a szerző nevét rejtő jelíges levelkéik kíséretében, alulírthoz címmezve küldessenek be.

A jutalomdíj, a kívánnak legjobban megfelelő pályaműnek, competens szakértő férfiak közremunkálásával fog oda ítéltetni.

A pályairatok beküldési véghatárideje jövő 1858-ik év jan. hó utolsó napja.

Megjegyeztetik végül, hogy a jutalmat nyerő munka szerzőnek tulajdona marad.

Kelt Pesten, 1856. dec. 31.

Korizmicz László.

hogy azon különböző stádiumokat, melyeken az alkudozás eddig elment, még egyszer áttekinthetőleg összefoglaljam. A porosz követtség a neufchatei foglyoknak először csak előleges, azután föltétlenül szabadon bocsátását kívánta. Mi erre azt viszonzoltuk, hogy készek volnánk a szabadon bocsátásra, ha Neufchatel tökéletes függetlenségét illetőleg, határozott biztosítás történne. Második stádiumul jelöljük ki Angolországának közbenjárási javaslatát. Részünkről készségünket fejeztük ki ezen javaslatok elfogadására; de ezek Poroszországgal nem is közöltettek, mert az elvető feleletet előre lehetett látni. A harmadik stádiumban Franciaország a foglyok szabadon bocsátását kívánta, miért kötelezte volna magát minden lehető megtenni, a porosz királynak lemondásra bírása végett. Az izenetben bővebben kifejtett okokból ezen javaslatba nem bocsátkozhattunk. A negyedik stádiumban Poroszország a foglyok föltétlen kibocsátását kívánta, miután kész lenne az alkudozásra. Mi hasonlóan készségünket nyilvánítottuk az alkudozásra, de a foglyoknak előleges, föltétlen kibocsátását meg nem lehetett engedni. Az ötödik stádium volt azon általunk tett kísérlet, hogy Poroszországgal egyenes alkudozásba lépünk, mit azonban e hatalom, a foglyok előleges kibocsátása nélkül elvetett. Hatodik stádiumul jelezük az összes jegyzéket, melybe bocsátkozni akartunk, de ez az egyes hatalmak ellenállása következtében meghusult. Itt állunk jelenleg, s itt önk maguk magas és fontos működésének kezdetét várják. Még, minden kétféle eltávoztatás ellenkező híreknek legmegelőzőleg megvárakoztatás végett, azon határozottan kifejezett nyilatkozatot kell tennünk, hogy a szövetség-tanács a főkérdésekben a legelőkeltebb egyetértéssel ment előre, s mindig hasonló egyhangusággal határozott. Bár hasonló egyhangúság lenne önk tanácskozásának szép és szerencsés eredménye! Isten áldása legyen önk határozatának, Isten védelmezzé szeretett hazánkat!

Martinának a nemzeti tanácsot megnyitott, harsány szellemű beszéde imez volt: „Alig telt el 3 hónap ama nap óta, melyen önk kijelenték, hogy a neufchatei republikánusok érdemeiket szereztek maguknak a hon irányában azáltal, hogy egyedül diadalmaskodtak a sept. 3-ki royalisták lázadás fölött. Azóta az események elhaladtak a helyzet súlyosbult; jelenleg többé nem Neufchatel, hanem egész Svájc van ez ügybe bonyolulva. A szövetség-tanács szükségesnek tartja önköt utoljára összehívni, a jelen körülmények által kívánt intézkedések megvételére. A bírói hatóság nyugodtan folytatja a vizsgálatot, hogy fölfelezzé a szeptemberi lázadásnak nemcsak szerzőit, hanem különösen ösztönzőit is, s hogy a törvény által kiszabott büntetéseket alkalmazza ama pártokra, melyek fegyveres kézzel s éjjel megháborítják a közbéket, s megkísérlik felforgatni az ország alkotmányát. Egy külföldi fejedelelem, a porosz király, Svájcra a foglyok szabadonbocsátását, tehát a neufchatei hűséghez jogainak elismerését kívánta. Ezen kívánatot nem lehetett teljesíteni; ha csak le nem akartunk mondani jogainkról, mint souverain állam, mint szabad s független nemzet. A porosz király azt, mit nem nyert meg fegyverrel akarja ránnak szabni. Ezen fenyegetéssel szemben, Svájc véleménye nem lehetett kétséges. Az első híre egyetlen kiáltás tört ki a hon minden polgárának szívéből: — öszhangzó lelkesülés bizonyítja be, hogy a svájci nép nem felejt el, hogy az még méltó öseihez s szabadságához. Örömmel constafrozzuk, hogy a népek s kormányok mindenütt legelőkeltebb hazafisággal lelkesítvén, s minden áldozatra készek, függetlenségünk védelmére. A körülmények kétségkívül komolyak, de bizzunk jogunkban, ügyünk igazságában, kik a hon veszélye tekintetéből felelősek a pártviszályaink s érdek utainak; kövessük polgártársaink példáját. Gyűljünk mindnyájan ugyanazon zászló alá, őrtsünk egyet az általunk hozandó határozatokban, legyünk egyek s erősek leszünk. Tanácskozásainkban tartssuk meg ama nyugalmat s méltóságot, melyek szabad népképviselőkhöz illenek, kerüljük mindazt, mi kétkedésnek látszatának, minden hasztalan szót, a honnak tettekre van szüksége. Hozzunk új határozatokat, melyek a közlésszerű erély bélélyét hordják magokon. Semmi áldozattól se ijedjünk vissza, ez legbiztosabb eszköz szabadságunk s függetlenségünk biztosításának. Tudjuk, hogy az egész nép velünk halad. Ama krisisek egyikehez értünk el, midőn Svájcban nemzeti léte függ kérdésben. Átadjuk istene adja, hogy ama krisistól becsülettel menekülhessünk ki. S a veszély elmúltával, bárcsak ezen krisisek következtében mindinkább megszilárdulna a hon összes gyermekei közti egyetértés. Isten oltalmazza Svájcot, de Isten áldja meg Svájcot!”

— Krudenon báróhoz, a berni orosz követhez, egy Neufchatelre vonatkozó új sür-

gönyt küldött a sv. pétervári kabinet, melyben meghagyatik neki, hogy más hatalmak diplomatiái ügynökeinek lépéseire csatlakozzék s jegezze meg a szövetség-tanácsnak: miszerint a monarchiai Európának elégséges panasza van a svájci demagogia mesterkedéseire, s hogy a semlegesség elve, melyen a helvét szövetség nyugszik, ezen mesterkedések következtében, elég gyakran megsérte, hogy szükségesnek tünjék elé Svájcban az 1815-ben kikötött alapokra visszavitele.

Hasonlót sejtet s retteglet egy közlelő czikk az „A. Allg. Ztg.”-ban. „A neuenburgi kérdés, ugy mond, csak része egy nagyobb kérdésnek, mely szerint a Svájc államok szövetségéből szövetséges államunk van átalakítva. Az európai hatalmak 1815-ben nem a helvét köztársaságnak, nem a jelenkori demokratikus egységnek államok biztosították a semlegesség és sérthetetlenleg nagybecsű ajándékát, hanem a svájci szövetség 22 souverain kantonjainak, ez államok szövetségének, mely belül szabad, kifelé ártalmatlan volt. Soha se lépett volna a neuenburgi kérdés jelenlegi stádiumába, ha még mostan is állna a régi, az európai szerződések által egyedül biztosított régi szövetség.”

Egyéb. r. a svájci cantonok a jelen perczben csak egy államnak — nem 22 hazának — érzik magukat. A sonderbund vizsályok 1847-ben eléggé tanúsítják, miszerint a svájci szövetség tartására semmilyképpen se állhat fenn, mint oly számos, egymástól csaknem független állam példátlanul laza egybehalmozása. S újabb időkben más európai államok is szükségesnek látták saját alkotórészeik szoros egyesítését, mint államéletük mulhatlan föltételét. S aztán az 1815-ki előzményekre való hivatkozás sem látszik igen méltóságnak, hogy ne mondjuk minden oldalalig igazságosnak.

— A „Revue de Genève” határozottan állítja, miképp Lamoricière és Bédau tábornokok a Svájcnak kardjokat felajánlották. A svájci cantonok hatóságai nagy szorgalommal szervezik a szabadsapatokat, s szavaznak hitelt, menyinyi csak kívánatuk. A genai katonabizottmánnak tagja — Klappa genfi nagytanácsos is. Stuttgartból dec. 30-án írják: „A „Staatsanzeiger” megjegyzi, miképp a porosz csapatok átvonulását illetőleg a rendi bizottmányhoz intézett beadvány politikai túllépést tartalmaz, s a szövetséges Poroszország világos joga miatt visszautasítandó. A háború kockája, mint látszik, nagyon közel van a valószínű perczhez, hogy elvetessék vagy ismét záros fűlkébe menjen pihegni.”

— A mitre tán sokan építettek, s a mit az ultramontánok különösen szívzavakadva vártak — a Sonderbund idejéből s a kádások Svájcban egészen feledték A katolikus Ö-Svájc közlönye a „Schwyz Ztg.” a következő innepélyes szöveget teszi közzé: „Bármit határozott is a gondviselés, az összes svájci nép becsülete, kötelessége és földadata most csak egy lehet: a drága hazának légy híve rendületlenül, azt szeresd egész szíveddel, ottalmazd minden erőddel! Idegen hangok, melyek Svajcra és különösen az Ö-Svájcznak katolikus kantonjait arra akarnák emlékeztetni, mit ezek — szemközt az összes haza létét s függetlenségét kívülről fenyegető veszélyekkel — feledni tudnak: azok egyetlen perczig se kétkedjenek, hogy a közhaza iránti szeretet a svájci katolikusoknak fő és legszentebb érzelmük, Freiburgban úgy mint Wallisban, Solothurnban sat.

— A Bernből jan. 1-jén indult távirati sürgönyből értesülünk: hogy a neufchatei pör megnyitása jan. 19-ére halasztott el. A neufchatei royalisták részéről küldött sürgöny megérkezett, fölkeríti a királyt, ne indítson háborút Valentiné híre, egy a Berlinből érkezettek is békével kecsgetnek. Onnan ugyanis azt írják, hogy a francia császár különös kíváncsára, melyet az austriai kabinet is támogatott, a hadi rendszabályokkal ideiglen ismét megszűntek, hogy a svájci szövetség-tanácsnak újabb alkalom nyujtassék a porosz kívánalmak teljesítésére.

— A svájci töképezések részéről tömeges pénzájándékok tettek a kormányoknak.

— Berlinből azt írják, hogy Manteuffel ezredes Bécsbe küldetésének egyik célja megnyugtani az ottani udvart, hogy Poroszország Franciaországnak a svájci ügyekben nem fog túlságos súlyt engedni.

— Parisból jan. 1-ről írt távirati sürgöny érkezett: állítják, hogy a tegnapi összeült konferencia a jegyzőkönyvet aláírta, mely a Kigyszöglet és Bolgrad átengedése vonatkozik. Egy legközelebbi ülésben a dunai fejedelemségek kiürítése és az angol hajóhad visszahúzása a Feketetengerről jöne szóba.

— A conferentia tagjai által aláírandó pontok ezek lennének: mind a két Bolgrad Moldovaországhoz, a dunai delta és a Kigyszöglet Törökországhoz csatoltatik, Oroszország pedig (de a „kárpótlás” kifejezés elkerülése végett) a Jalkup és ennek mellék-folyói közti területet nyeri, legalább 180 négyzetmérföldnyi területet, 8—10,000 lakossal. A P.N. szerint Austria a dunai deltának Moldovávali összeköttetését kívánja, azért pedig, mert valószínű, hogy az ezen országhoz tartozó kereskedők és hajósok saját érdekeikben mindent el fognak követni, hogy a folyó Galatz és a Pontus között mindig a legjobb állapotban tartassék, míg a török hivatalnokok lethargiájától, az esetekre, ha a delta közvetlenül a félhold uralma alá jutna, nem sokat lehetne várni.

— Prokesch báró, austriai követ Etchem és Fuad pasát megvendégelte; e két török miniszter a dunai két fejedelemség egyesítését nem akarja; a kabinet feje Resid pasa nem volt jelen az internuntius által adott lakomán. Resid arról vadolják, hogy Francia- és Oroszországgal együtt az egyesítést akarja.

— A „Moniteur” dec. 30-án oly rendeletet hoz, melylyel közhasznú nyilvános munkák előmozdítására, és a munkás néposztályoknak e télen általi gyámoltására 3 millió franknyi rendkívüli hitel nyitattik a belügyminiszternek.

— Hillet érdemlő tudósítások szerint, Ausztriának nincs kifogása az ellen, hogy a dunai fejedelemségek szervezésével foglalkozó divánok egybeléptekor a katonai megszállítás megszűnjék, hogy ama testületek minden erkölcsi nyomásról menten értekezessenek. Hanem Ausztria ezen engedményét két feltételhez kötötte: először, hogy enyhébb időjárat az osztrák csapatok kényelmes visszavonulását lehetségessé tegye; másodszor, hogy a dunai fejedelemségek újjászervezésének alapelve, azaz, az egyesítés vagy nemegyesítés kérdése már előbb a nagyhatalmak közti tanácskozás alá véssék.

— A sajtó szabadság diadalt vívott ki Svédországban. Az országgyűlés négy kamrája egyhangulag elvetelte azon törvényjavaslatot, melynél fogva a sajtószabadságot biztosító törvény az alkotmányból kitörölendő s a közönséges törvények sorába leszállítandó lett volna. A nemzeti kamarában a miniszterek egyike a törvény elterjesztése miatt megkövetelt nyilatkozatot tett ezen szavakkal: „A miniszterek embekek, mondá ő, s mint ilyenek hibákat követhetnek el.” A szónokok közt az utolsó beszédét véggezve, így szólt: „A sajtó szabadság a nemzet nyelve, és nyelvet akarják elválni. Megengedik-e önk, hogy ezt tegyék? Nem! nem! nem! kiáltának mindnyájan! Isten mentsen!”

— Spanyolországban utoljára O'Donnell van szóban, hogy vasmáskája legyen a kintlő államhadjónak. Narvaez miniszteriuma, legalább eddigi politikájával, nem bírja elhárítani a felvonuló zivatart. Francia- és Angolország képviselői közösen és leplezetlenül O'Donnell mellett vannak, őt tartván a jelen helyzet emberének. Még a király is át kezd látni, hogy a clerikális párttól üdvét és erőt trónjának nem várhat, mert az Montemolin gróf érdekében működik.

— A suchum-kalei hajó fogás célja kiderült. Az oroszok félre akarák szorítani az angolokat ezen partoktól, hogy így Persiát legalább egy oldal felől biztosítsák. Kissé nehezebb a persa uralkodók országa túlsó oldalán támogatni, hol az angolok Kohaton át nyomulnak előre. Ez expedíciójuk illetéki az utóbbi időben a persákhoz pártolt afghanokat is, és talán Kandahar elfoglalására van irányozva.

— A persa kormány, mint hivatalos lapja b. n. kijelenti, kész odahagyni Heráto, azon föltétl alatt ha Angolország Kandahárban, Afghanistanban, sőt magában Heráto megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy Persia biztosítva legyen aziránt, hogy ama tartományok mindeike saját kormány alatt álljon. Ellenkező esetben a sok más hatalmak segélyéhez vagy közbenjárásához kénytelen folyamodni.

— A lengyel határszélről dec. 20-án írják. A kikerülhellen harc Anglia és Oroszország közt Ázsia birtokáért még éppen nem érett a kitérésre, hanem csak későbbi időkre készül. Jelenleg Oroszország mind Európában, mind Ázsiában azon törekszik, hogy a békét minden áron fenntartsa, hogy a későbbi csatákra új erőket összpontosítson, csak akkor lenne kényszerülve az Anglia elleni háborúban résztvenni, ha az angol fegyverek telemes előhaladásokat tennének Persia ellen, vagy pedig, ha az angoloknak sikerülne a szomszédos népekkel a Persia elleni háborúra felgáztatni. Eddig Oroszország előbbi szerződés alapján Persiában csak a közbenjáró szerepét vállalta el ezen hatalom

és Anglia közt, s a persa fegyverek legújabb fényes győzelme után alapos ok van a reményre, miszerint e közbenjárási kísérletek nem maradnak siker nélkül.

— Feruk khán, persa követ, jelentette Teheránba, hogy Redcliffe lorddal az alkudozásokat megzakasztotta. A khán egy orosz gyárból került emlékiratot visz magával Párisba, melyben a Persia és Angolország közötti viszály van taglalva, s Franciaországtól kérnek támogatást.

Ujposta.

Paris, jan. 4. Tegnapi esti 6 órakor a párisi érseket egy pap a „St. Etienne du Mont” templomban oroszra meggyilkolta. Az orgyilkos elfogva.

— Paris, jan. 3. A „Debats” bizonyosnak állítja, miképp ma új conferentia-ülés fog tartatni és a jegyzőkönyv ma vagy hétfőn aláírtni. Az új határvonal végleg ki van tűzve; a határigazgatás megtörténik után a fejedelemségek s a Fekete-tenger kiürítése nemokára megtörténhetik.

— Azt hiszik, hogy a harmadik értekezlet vagy congressus, melynek a fejedelemségek szervezése lesz tárgya, a jövő ápril. vagy majus havában gyűlend össze.

— A bécsi börszén jan. 4-én azon hírszármányt, hogy az utó-értekezlet tárgyalások nem egészen hajott sikerrel folynak, s mielőtt túllépik a beszzarabiai határszabályzás kérdésének bűvös körét, azonnal telemes nehézségekkel találkozhatnak. A kiürítési kérdés van sorban, hogy egész természetben bemutassa magát a diplomatiái körnek. Londonban szintugy. mint Bécsben nem tudni, mikor látandják idején, hogy a megszálló csapatok a Duna fejedelemségekből s a Fekete-tengerről elvonuljanak.

— A svájci — porosz ügyhez több békeremény, mint harci aggály fűződik. A berni jan. 3-ki távirat ugyan arról értesít, hogy Anglia és Franciaország ultimatumot szándékoznak Svájcra intézni: s e hír megdöbbenhetne, ha egyéb tudósításaink világosan nem mutatnák, miképp ez ultimatum Svájc elleni ellenséges érzületből nem eredhet. Ezen tudósítások szerint Bärman parisi svájci követ oda visszaérkezett, a szövetség-tanács válaszával, mely hír szerint igen elfogadhatónak látszik.

— Az „A. A. Z.” jan. 1-i távir. sürgönye szerint a békeremények főleg a francia javaslaton alapulnak, mely szerint Svájc a foglyokat a francia császár jóakaratu érzülete iránti tekintetből bocsátja szabadon, s ha Poroszország ez alapon nem akarja alkudozni, Franciaország és Anglia Poroszországnak minden további előnyomulását meggátolnák s Neufchatel függetlenségét sikra állatnák.

— Ez ügynek békés elsimításán az összes diplomatiá lélekszakadtan izzad, míg végre sikerülend a bűvös igét föllelni, mely a nyugtalanoktól szellemeket ismét lefojtja.

— Stambul, dec. 26. Feruk khán, hírszerint, az Angliával háborúban semlegességet kért ki a Portától; a felelet ugy hangzott, miszerint Törökország magatartása Oroszországtól függ. — Trapezuntban tudni akarták, hogy az orosz kormány a kívánt elégtételt az elfogott török hajókat az azowi tengeren még meg nem adta. — A kurdok a volt persiai angolokvetnek szolgálatukat fölajánlák Persia ellen.

Nyilt posta.

— „Nőnek (kis lányunk születésekor)” című verset nem közölhetjük.

— „Hármas halál.” Ezt se lenne tanácsos közlelnünk, mivel nekünk csak egy életünk, egy halálunk.

— „A megterő.” Nem nekünk való.

— „Anvander Antal urnak. A múzeum-egyleti alárásiv csak tévedésből maradhatott el. Ezennel küldünk egyet. Örömmel tapasztaljuk, hogy az ügy iránt Óbráza vidékén is hazafis buzgalommal viseltnek. Igaza van önk: „oly ügy az, melytől egy becsületes érzelmű magyar se kellene hogy pártolását megtagadjá.”

— Szerkesztősi főknkben számos vidéki közlemény hever. Tisztelt levelezőinktől bocsánatot kell kérnünk, hogy azokat, tárgyatmaz miatt, nem közölhetjük még eddig.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON

H I R D E T É S E K.

Nem hivatalos.

(66) (3-8) III. feltételek mellett kiadó bérbe

Kolozsvárt egy jeles kalapos műhely minden ahoz kívántató eszközökkel, készletekkel, kalapokkal, üzlettel, s ha kívánatni fog, a kalapkészítéshez szükséges kész anyagokkal együtt. — A kibérlési szándékozó ez iránt bővebb utasítást vehet Csátó Jánostól, lakása belső közepetca, 536 sz. alatt.

(71) (1-3) 53.—856.

A Kolozsvárt létező erdélyi nemzeti színháznak, 1857-ki virágvasárnapjától számítva egy vagy több évre, valamely vállalkozó általi átvételére ézennel csöd hirdettetik.

Jelentési határidő f. évi febr. 15-ke, mely napig a vállalkozók személyesen vagy bérmentes levél útján magukat alólírtul jelentsek. Kolozsvár, jan. 8. n. 1857.

Az erdélyi nemzeti színházi bizottmány nevében, Groisz Ferdinand, jegyző.

(72) (8) Tisztelt úr!

Ösztönözve érzem magamat, a igazság érdekében bizonyítani, hogy én az ön szabadalmazott A natherin-szajvizét huzamos ideig használván, annak a legjobb sikerét tapasztaltam. Ajánlásom következtében azt barátaim közül többen használják, kik velem együtt e szerint önkön köszönetüket fejezik

ki és biztosítják önt, hogy azt mindenféle ajánlani fogják. Tisztelettel maradtam, Bécs, 1-ső ápril, 1856.

Wertheim Ferencz, m. k. A Ferencz-József-rend lovagja; cs. k. udvari líferans és szabadalmazott gyártulajdonos stb. Czimzet: Popp J. G. gyakorló fogorvos úrnak, helyben.